

TERMÉKENYSÉGGEL ÖSSZEFÜGGŐ TÉNYEZŐK

A termékenységre számos különböző társadalmi, gazdasági és kulturális tényező hat, és kapcsolatba hozható több demográfiai jelenséggel is, mint a házassági mozgalom, a népesség családi állapot szerinti megoszlása, a párkapcsolati magatartás, a párkapcsolatok stabilitása, a válások és újraházasodások aránya stb. (A megfelelő szócikkeket lásd a Házasság – párkapcsolatok témánál.) A legtöbb fejlett társadalomban, és a magyar társadalomban is lezajlottak a második demográfiai átmenethez köthető változások (a megfelelő szócikkeket lásd a Népességváltozás témánál), amelyek összefüggenek a család, a gyermekek és nők szerepével is. A problémát tehát a demográfiai leíró statisztikák mellett lakossági megkérdezések alapján is meg tudjuk közelíteni. Az ideálisnak tartott és a tervezett gyermekszám meghatározásával, a családtervezés és a születésszabályozás tudatos alkalmazásával az emberek, bár önkéntelenül, de beavatkoznak önmaguk, illetve a népesség egészségének reprodukciós folyamataiba is.

ÁTLAGOS ÉLETKOR GYERMEKVÁLLALÁSKOR

A **nők átlagos életkorát szüléskor**, illetve a **nők átlagos életkorát első gyermek születésekor** az adott naptári időszakban szülő nők kor szerinti élveszületési adatai alapján számított súlyozott számtani átlaggal számolják ki. A számításnál a szülő nők betöltött korévéhez 1997 óta a KSH-publikációkban 0,5 évet hozzáadnak, ezzel mintegy feltételezve, hogy a szülések egyenletesen oszlanak el az éven belül (a számítás pontos módjának részletes leírását lásd az Átlagos életkor házasságkötéskor szócikknél, amely a Házasság – párkapcsolatok témánál található). Az átlagéletkort nemcsak az első, hanem a második, harmadik stb. gyermek születésére vonatkozóan is ki lehet számolni. A mutatót természetesen nem csupán nőkre, hanem férfiakra is kiszámíthatjuk, bár esetükben sok az adathiány.

Táblázat: A nők átlagos életkora szüléskor és első gyermekük születésekor néhány európai országban, 2012

Ország	Átlagos életkor első gyermekük születésekor	Átlagos életkor szüléskor
Ausztria	28,7	30,2
Cseh Köztársaság	27,9	29,8
Franciaország	nincs adat	30,1
Lengyelország	26,6	28,9
Magyarország	27,7	29,4
Németország	29,1	30,6
Szlovákia	26,8	28,7

Forrás: Eurostat.

Magyarországon az első gyermek vállalásának és általában a gyermekvállalásnak a rendszerváltást követően jelentősen kitolódott az átlagos életkora. 2011-et követően azonban ez a kitolódás lassulni, sőt megállni látszik.